

MOVE YOUR TRANSLATION

Una aproximació al determinisme lingüístic en la traducció de les expressions de
moviment de l'anglès al català

Eloisa León Moll

Barcelona, 2019

Director: Jaume Mateu Fontanals

Abstract

L'objectiu principal d'aquest treball és demostrar que es poden traduir les expressions de moviment de l'anglès al català conservant els matisos propis d'una llengua a l'altra. És a dir, partim de la hipòtesi que qualsevol expressió o verb de moviment és totalment traduïble d'un idioma a l'altre. Així doncs, analitzarem el grau de fidelitat de les traduccions per a veure si la informació es manté exacta, si és de qualitat i guarda una relació estreta amb el text original. Ara bé, s'han de tenir presents les diferents solucions atribuïbles a determinats problemes lingüístics que poden sorgir ja que tractem llengües de distinta classificació tipològica.

Per tant, és important establir quines són les estratègies per a traduir els verbs de manera del moviment i els elements lingüístics que indiquen direccionalitat. A més, serà crucial determinar si l'estudi de Slobin en la traducció del moviment de l'anglès al castellà és aplicable també al cas de l'anglès i el català, que és el cas d'estudi d'aquest treball.

Paraules clau: Lingüística Comparada, Traducció, Construccions de moviment, Satellite-framed Languages, Verb-framed Languages, Talmy.

Índex

1. Introducció	4
1.1. Objectius i metodologia	4
1.2. Estat de la qüestió	4
2. L'expressió de la manera del moviment	6
2.1. Definició de moviment	6
2.2. La tipologia <i>Satellite-framed language vs. verb-framed languages</i> i les seves implicacions per a la traducció	6
3. Classificació i anàlisi de les expressions de moviment en anglès i en català	9
4. Estratègies de traducció	12
5. Conclusió	16
6. Bibliografia	18
7. Annexos	21
7.1 Taula de buidatge dels verbs de moviment en anglès	22
7.2 Taula de buidatge dels verbs de moviment en català	26

1. Introducció

1.1 Objectius i metodologia

Aquest treball intenta respondre els objectius següents. En primer lloc, es vol demostrar que és possible traduir les construccions de moviment de l'anglès al català, conservant els amplis matisos de la llengua anglesa. A més, s'aprofundeix en el coneixement de les dues llengües i es repassen les estructures internes que les regeixen. En segon lloc, es fa un repàs exhaustiu de metàfores i verbs amb preposicions de moviment en les dues llengües per a poder explicar els mecanismes que s'activen a l'hora de fer traduccions riques però també fidels. Per aquest motiu, aprofundim en el coneixement de la lingüística comparada i la lingüística cognitiva ja que són eines fonamentals per a la traducció.

Per a portar a terme aquests objectius és necessari recordar i aprofundir en altres aspectes de la llengua que ens seran de gran utilitat. Es farà ús d'eines de recerca efectives per a l'elaboració d'aquest treball i s'utilitzaran instruments per a la traducció que aportaran coneixements i destreses noves per a qualsevol carrera docent.

La metodologia que s'utilitzarà en aquest treball és senzilla. A partir de la traducció en català del llibre *The Boy in the Striped Pyjamas*, es recolliran exemples de traduccions d'expressions de moviment i se'n farà una anàlisi exhaustiva. En aquesta anàlisi, es classificaran les construccions de moviment del text original i de la seva traducció en català. S'analitzaran els resultats i es prendran en consideració la qualitat del text en català i les diferències entre els dos textos, preservant la genuïnitat de l'original. Per acabar, amb les conclusions de Slobin a la mà, es compararan els resultats per a verificar que els estudis que s'han fet sobre l'anglès i el castellà també són vàlids per al català.

1.2 Estat de la qüestió

L'estudi de les expressions de moviment no és una novetat. De fet, diversos lingüistes han treballat aquest camp, sobretot en la seva part de la traducció a altres llengües. És conegut el treball de Talmy (1985, 2000), per exemple, sobre la tipologia lingüística de les llengües; o els estudis de Slobin (1996, 1997, 2004) sobre quines són les implicacions necessàries per a traduir les diverses llengües que coneixem. Així doncs, l'estudi d'aquests treballs serà determinant a l'hora de definir la nostra feina.

Ens centrarem en els estudis de Talmy (1985, 2000). De fet, aquest autor enfoca la seva feina en les construccions de moviment i explica com es produeix l'expressió de

moviment en diferents llengües. Segons Talmy, un esdeveniment de moviment conté quatre components bàsics: el moviment, la figura (allò que es mou), el fons (marc de referència del qual situem la figura) i el trajecte (el camí que pren la figura respecte al fons). Per a expressar el moviment, doncs, el trajecte es pot trobar dins el verb mateix o fora d'ell, amb altres paraules que l'indiquin. Així doncs, ens trobem amb verbs que tenen el trajecte integrat i d'altres que fan ús de preposicions o de locucions per a donar sentit a aquest moviment. En resum, aquesta és la tipologia que Talmy va deduir a partir de les seves investigacions; existeixen les llengües de marc verbal, on inserim les llengües romàniques, i llengües de marc satèl·lit, que inclouen les llengües germàniques.

Prenent els estudis de Talmy com a model, és Slobin qui estudia amb deteniment les diferències entre l'anglès i el castellà a l'hora de fer-ne traduccions. De fet, atribueix el contrast d'aquestes dues llengües, no sols a la tipologia lingüística, sinó també a les diferències d'estil retòric que experimenten. És a dir, fa una aportació fonamental al determinisme lingüístic, ja que els parlants fan tries diferents depenent de la llengua que utilitzen i expressen el moviment segons els patrons lingüístics que conté cada una d'aquestes llengües. En paraules del mateix Slobin,

“We are left, then, with a new respect for the powerful role of each individual language in shaping its own world of expression, while at the same time representing but one variant of a familiar and universally human pattern”.

[text extret de • SLOBIN, Dan (1998), *Language and Thought*. LSA Fields of Linguistics, Linguistic Society of America.]

Pel que fa a altres estudis fets en el nostre territori, Cifuentes (2008) fa una anàlisi comparativa de la traducció del moviment de l'anglès al castellà; Ibarretxe (2013) ho amplia a la llengua basca, i González i Escolano (2001) posa de manifest la importància de la formalitat a l'hora de fer traduccions de l'anglès al castellà. De la mateixa manera, Mateu (1999) estudia l'impacte de l'adquisició d'una segona llengua (en aquest cas, l'anglès) amb parlants que no comparteixen el mateix tipus de llengua (en aquest cas, parlants de llengües de marc verbal aprenent una llengua de marc satèl·lit). De fet, tot ells segueixen l'anàlisi comparativa que ja havien iniciat en el seu moment Talmy i Slobin.

2. L'expressió de la manera del moviment

2.1 Definició de moviment

Talmy (2000) defensa i exemplifica la idea de moviment de la següent manera. Per a ell, el moviment té quatre components bàsics. El primer d'ells és l'objecte que es mou, la **figura** (*Figure*), dins un **fons** (*Ground*) de referència per a marcar el **moviment** (*Motion*). A més, també hi intervé el **trajecte** (*Path*). El **trajecte** de la **figura** és el camí que segueix dins el **fons** establert i que implica un **moviment**; és a dir, que l'objecte es mou.

En el següent exemple veurem com funciona aquesta definició de moviment en la llengua anglesa:

(1) *The boy ran out of the school.*

En aquest cas concret, *The boy* és la figura que es troba en un fons, *the school*. El trajecte s'expressa amb *out of*, dues preposicions. Pel que fa al moviment, ens ve donat pel verb *ran* que també codifica la manera d'aquest moviment.

2.2 La tipologia *Satellite-framed language* vs. *verb-framed languages* i les seves implicacions per a la traducció

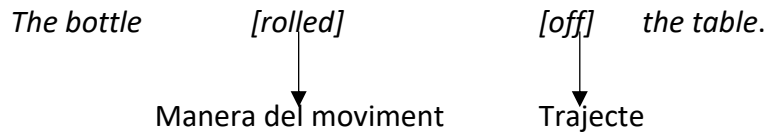
Segons Talmy (1991,2000) , podem dividir les llengües del món en dos grups diferents. El trajecte del moviment és el responsable d'aquesta diferenciació. Per una banda, l'arrel verbal pot portar implícitament el trajecte, com en les llengües romàniques; i per l'altra aquest trajecte s'exemplifica a partir de paraules satèl·lit que acompanyen el verb, com és el cas de l'anglès o l'alemany. Aquesta distinció, doncs, porta el nom de *Satellite-framed languages* i *Verb-framed languages*. Aquesta és la base de la tipologia de Talmy.

Per una banda, les *Satellite-framed languages* o llengües de marc satèl·lit es caracteritzen perquè el trajecte del moviment (*Path*) és definit per un component extern al verb que Talmy anomena satèl·lit, i és el verb el qual suporta la informació de la manera del moviment. Aquests satèl·lits, que no inclouen els auxiliars ni les flexions, poden variar la tipologia segons la llengua. De fet, en la llengua anglesa podem parlar de les partícules verbals que indiquen el trajecte del moviment, com són les preposicions *out*, *into*, o *down*. Exemples d'aquest tipus de llengües són l'anglès, l'alemany, el xinès...

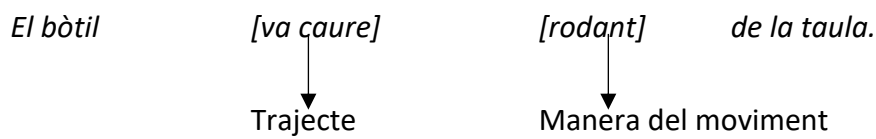
Per l'altra banda, les *Verb-framed languages* o llengües de marc verbal són aquelles que codifiquen el trajecte del moviment (*Path*) en l'arrel verbal i la manera del moviment apareix en un adjunt. Aquest adjunt pot tenir tipologies diverses, com un sintagma

preposicional, un verb en gerundi o un adverbi. Exemples d’aquesta tipologia són les llengües romàniques, com el català, castellà, francès...

(2) Llengua de marc satèl·lit:

(3) Llengua de marc verbal_

Pel que fa a les implicacions per a la traducció d’una llengua de marc satèl·lit a una llengua de marc verbal, Cifuentes (2008) fa una comparació entre l’anglès i el castellà. De fet, descriu la narració en anglès com:

“La narración en inglés es muy dinámica, se centra en el proceso o transcurso de los eventos de movimiento y se describe con gran detalle cómo se desplaza el personaje y qué trayectorias sigue.”

[Text extret de: CIFUENTES PÉREZ, P. (2008). “La traducción de manera de movimiento en textos narrativos del inglés al español”. A 25 años de lingüística aplicada en España: hitos y retos, pàg. 1001-1009.]

A més, la mateixa autora ressalta el fet que l’anglès posseeix un lèxic verbal abundant per a expressar la manera del moviment i per a marcar el trajecte del moviment. De fet, ho exemplifica amb verbs com *stroll* (‘passejar per plaer’) o *tiptoe* (‘caminar de puntetes’) que s’han de traduir al català amb un verb acompanyat de sintagmes preposicionals per a poder donar-li el mateix sentit. Un altre aspecte important que destaca és que és molt comú en anglès trobar un verb acompanyat de satèl·lits que indiquen moviments diferents.

(4) Bruno [went] [upstairs], [into] his bedroom.
 ↓ ↓ ↓
 Moviment Trajecte Trajecte

Aquesta construcció, tant en castellà com en català, utilitzaria dos verbs per a indicar el trajecte. Ara bé, la manera del moviment no quedaria reflectida.

(5) Bruno [va pujar] les escales i [va entrar] a la seva habitació.
 ↓ ↓
 Trajecte Trajecte

Aquesta diferència es deu a l'estil narratiu distint en ambdues llengües. El català o castellà presenten una naturalesa molt més estàtica. És a dir, és més usual trobar descripcions del lloc on ocorre l'acció per a fer-nos una idea de com és el moviment. En canvi, la llengua anglesa és més dinàmica i expressa la manera del moviment utilitzant verbs que aporten més contingut lèxic.

3. Classificació i anàlisi de les expressions de moviment en anglès i en català

Per a poder analitzar les expressions de moviment en llengües tipològicament diferents, com són el català i l'anglès, i concretar els mecanismes que utilitzen per a elaborar les traduccions i resoldre possibles problemes de competència, hem fet el buidatge de les construccions de moviment de la versió original en anglès i la seva corresponent traducció en català del primer capítol de la novel·la *The Boy in the Striped Pyjamas*.

Per a mostrar aquest buidatge, hem realitzat dues taules amb les expressions de moviment en anglès i en català, i les hem classificat segons si segueixen la tipologia de Talmy o no. **(Vegeu Annexos)**

Per tant, hem classificat totes les expressions de moviment del text original i hem fet el mateix amb la traducció en català. Pel que fa al text en anglès, hem destriat 56 expressions de moviment, i 61 construccions en la traducció en català. A continuació aquesta és la informació que extraïem:

Versió en anglès:

- 30 construccions de moviment segueixen la tipologia de Talmy per a *Satellite-framed Languages* (és a dir, el verb codifica la manera del moviment i el satèl·lit codifica la informació del trajecte).
 - ...**pulling** all his belongings **out of** the wardrobe...
- En tres construccions de moviment només el satèl·lit codifica el trajecte ja que va acompanyat d'un verb neutre. Un verb neutre és aquell que no necessita de cap complement gramatical per a tenir un significat complet.
 - We'll **talk down** there...
- També trobem alguns exemples on només el verb codifica la direccionalitat del moviment i no trobem cap satèl·lit que ens indiqui el trajecte.
 - ...when Bruno **came** home...
- En algunes construccions de moviment el verb i el satèl·lit codifiquen la manera del moviment i el trajecte, respectivament (phrasal verbs).
 - ...was being **sent away** because of it...
 - ...we have to **close up** the house for now...
- Els exemples amb verbs neutres que no indiquen ni manera ni trajecte de moviment també són abundants.

- ...when she **arrived**...
- Trobem un cas on el verb codifica la manera del moviment, però els satèl·lits codifiquen el trajecte del moviment.
 - ...had to **land flat on** your two feet...

Versió catalana:

- La gran majora d'expressions de moviment de la versió catalana segueix el model de Talmy per a *Verb-framed Languages* (és a dir, el verb codifica el trajecte de moviment i el satèl·lit codifica la informació de la manera del moviment).
 - ...**movent** la ma **amb gest lleuger**...
- Alguns casos molt nombrosos són aquells que tenen el verb codificant el trajecte però no tenim cap satèl·lit que ens indiqui la manera del moviment.
 - ...en **tornar a casa de l'escola**...
 - ...**acabava d'aparèixer** la mare de Bruno...
- També apareixen verbs neutres que indiquen una acció, però que no podem classificar segons el treball de Talmy.
 - ...**està fent l'equipatge**...
- En alguns exemples veiem com un verb neutre és acompanyat per un satèl·lit que indica la manera del moviment.
 - ...**parlarem a baix**...
 - ...**va mirar al voltant de l'estança**...
- El verb codifica el trajecte i la direccionalitat del moviment en més d'una ocasió.
 - ...**l'hem de tancar**...
- Fora de la classificació de Talmy, trobem verbs que codifiquen la manera del moviment
 - ...**escopint les paraules**...

A partir del buidatge de les construccions de moviment de les versions anglesa i catalana, podem extreure que la narració en llengua anglesa ens dona més informació sobre la manera del moviment ja que utilitza verbs i expressions que ens la indiquen. A més, i no ens en podem oblidar, aquest és el patró que Talmy va elaborar per a aquest tipus de llengües (*Satellite-framed Languages*). Per altra banda, la versió catalana, que

s'adhereix a la classificació de Talmy com a *Verb-framed Language*, recorre a la utilització d'adjunts per a expressar les construccions de moviment. Per aquest motiu, podem dir que es pot produir alguna pèrdua d'informació sobre la manera del moviment quan fem una traducció d'una tipologia a una altra.

Pel que fa a la trajectòria del moviment, les llengües com l'anglès l'especifiquen molt més que les de marc verbal com és el català. Així doncs, veiem que en la versió original trobem verbs de moviment seguits de satèl·lits que indiquen aquest trajecte. En la majoria de casos són preposicions que ens donen la sensació de moviment i de trajectòria alhora. Per contra, en la traducció en català aquesta trajectòria ha estat amplament codificada pels verbs. Ara bé, també podem afirmar que en gairebé la majoria de traduccions les construccions de moviment han conservat la manera del moviment i s'ha perdut poca informació.

Pel que fa als verbs neutres, en la majoria dels casos aquest contingut semàntic buit ha estat reemplaçat per satèl·lits que han indicat tant trajecte com manera del moviment. Així, el significat tampoc s'ha perdut i la informació s'ha mantingut.

4. Estratègies de traducció

En general, la traducció en català de la novel·la és força fidel i acurada a la versió original anglesa pel que fa a la construcció del discurs. Ara bé, cal assenyalar l'aparició de verbs en participi en la versió catalana on hi havia una subordinada en anglès. Per exemple, *"She was a tall woman with long red hair that she bundled into a sort of net behind her head"* (p. 1) *"Era una dona alta de cabells rogencs i llargs, enfarcellats dins una mena de xarxa darrere el cap"* (p. 7). A més, trobem canvis d'ordre de l'original a la versió en català per a emfatitzar alguna cosa en concret, com en *"Mother had walked into her bedroom by then"* (p. 8) i *"La mare en aquell moment ja havia entrat al seu propi dormitori"* (p. 2). Un altre element que cal remarcar és l'ús d'expressions en català que, tot i que no són fidels a l'original anglesa, mantenen l'essència d'un discurs pronunciat per un nen petit: *"even the things he'd hidden at the back that belonged to him and were nobody else's business"* (p. 1) i la seva traducció en català *"fins i tot aquelles coses que tenia amagades al fons i que eren seves i de ningú més"* (p. 7).

En algunes parts del text original, l'autor utilitza diferents verbs de moviment per donar agilitat i dinamisme al text. De fet, aquesta és una de les característiques de la llengua anglesa i que en català s'ha de resoldre amb l'ús de verbs en gerundi i altres sintagmes. Ara bé, tot i que el resultat és prou encertat, sovint aquest dinamisme es perd en la traducció. Per exemple:

(1) *'Say goodbye to them?' he asked, staring at her in surprise. 'Say goodbye to them?' he repeated, spluttering out the words as if his mouth was full of biscuits that he'd munched into tiny pieces but not actually swallowed yet. 'Say goodbye to Karl and Daniel and Martin?' he continued, his voice coming dangerously close to shouting, which was not allowed indoors. 'But they're my three best friends for life!'* (p. 7)

"- Acomiadar-me'n? – va inquirir, mirant-la fixament amb expressió de sorpresa –. Dir-los adéu? – va repetir, escopint les paraules com si tingués la boca plena de galetes esbocinades en trossets petits –. Dir adéu al Karl i al Daniel i al Martin? – va prosseguir, alçant la veu perillosament fins que va fer quasi un crit, prohibits a dins la casa –. Són els meus tres millors amics de per vida!". (p. 12)

A més, pel que fa a la forma del discurs, cal destacar un canvi considerable en l'estructuració de paràgrafs. Notem com una part del discurs pensat per Bruno correspon a un sol paràgraf en la versió original; però que en la traducció s'ha preferit ordenar en tres paràgrafs distints. Ara bé, sí que s'ha deixat una mateixa estructura a tots els paràgrafs per a emfatitzar la manera com Bruno pensa: *"his father was (job),*

which Bruno knew to be true because (explanation)” que es tradueix en català com “(feina), cosa que Bruno sabia que era veritat perquè (explicació)”.

(2) In school they had talked about their fathers one day and Karl had said that his father was a greengrocer, which Bruno knew to be true because he ran the greengrocer’s shop in the centre of town. And Daniel had said that his father was a teacher, which Bruno knew to be true because he taught the big boys who it was always wise to steer clear of. And Martin had said that his father was a chef, which Bruno knew to be true because he sometimes collected Martin from school and when he did he always wore a white smock and a tartan apron, as if he’d just stepped out of his kitchen. (p. 4)

“A l’escola, un dia havien parlat dels pares respectius i Karl havia dit que el seu treballava en una botiga de queviures, cosa que Bruno sabia que era veritat perquè s’encarregava de la botiga de queviures del centre.

I Daniel havia dit que el seu pare era mestre, cosa que Bruno sabia que era veritat perquè donava classes als nois més grans, dels quals sempre valia més mantenir-se allunyat.

I Martin havia dit que el seu pare era xef de cuina, cosa que Bruno sabia que era veritat perquè a vegades venia a l’escola a buscar Martin i sempre duia una bata blanca curta i un davant de quadres, com si acabés de sortir de la cuina”.
(pàgs. 9-10)

Pel que fa a l’ús de verbs amb significats molt concrets en llengua anglesa, cal remarcar la utilització de verbs neutres acompanyats per sintagmes nominals o adverbials en llengua catalana per apropar-se millor al significat real. De fet, és quasi bé impossible copsar el sentit d’algunes parts del text sense recórrer a locucions adverbials o construccions amb altres sintagmes. Extraïem, doncs, una part del text on trobem diferents exemples:

(3) ‘Mother,’ said Bruno marching towards her, ‘what’s going on? Why is Maria going through my things?

‘She’s packing them,’ explained Mother. (p.2)

“- Mare – va dir Bruno, acostant-s’hi ràpidament –. Què està passant? Per què em remena les coses, la Maria?

- Està fent l’equipatge – li va explicar la mare.” (p.7)

En primer lloc, l'exemple més clar que trobem és el verb *'to march'* que s'ha traduït com *'acostar-se ràpidament'* per a indicar la manera del moviment que és implícit en el verb anglès i que s'ha de matissar en català; després, és important fixar-se amb el phrasal verb *'to go through'* que té diversos significats, però que la traducció *'remenar'* aclareix de manera molt subtil i deixa entreveure la sorpresa del moment i l'enuig de Bruno; i per acabar, el verb anglès *'to pack'* que es tradueix en català mitjançant un verb neutre *'fer'* i un sintagma nominal *'l'equipatge'* que copsa el significat perfectament.

En una altra part del text que estem analitzant cal destacar un altre aspecte que la llengua anglesa utilitza molt sovint i que s'ha de traduir de manera diferent en llengua catalana per mor de resultar natural. És l'ús de la veu passiva.

(4) *'Packing them?' he asked, running quickly through the events of the previous few days to consider whether he'd been particularly naughty or had used those words out loud that he wasn't allowed to use and was being sent away because of it.* (p. 2)

"- Fent l'equipatge? – va preguntar Bruno, repassant de pressa els esdeveniments dels darrers dies per reflexionar si havia estat especialment dolent o havia fet servir en veu alta aquelles paraules que tenia prohibit de fer servir i per això l'enviaven lluny de casa". (p. 8)

Un altre exemple important que trobem al text és quan Bruno arriba a casa i es dirigeix a Maria, la serventa, amb un to una mica grotesc. De fet, utilitza el verb *'to take off'* amb una clara intenció comunicativa ja que a ell no li agrada allò que està passant. Ara bé, la traducció és convenient però no transmet la fúria del nen.

(5) *'You take your hands off my things'* (p. 1)

"Deixa estar les meves coses". (p. 7)

Tanmateix, hi ha un element del discurs en la versió anglesa que perd totalment el significat en la versió catalana. És la referència amb la qual Bruno s'adreça a la seva mare. En la versió original, l'autor sempre es refereix a la mare de Bruno com *Mother* referint-se no només al fet de ser mare, sinó també a la realitat que Bruno no coneix quin és el seu veritable nom. Aquest fet, que considerem prou important, no apareix en la versió traduïda al català. El text només es refereix a la 'mare' en minúscules, referint-se al fet de ser mare però sense fer cap referència al nom de la mateixa o a la desinformació de Bruno. És un element, doncs, que perdem en la traducció en llengua catalana.

Per acabar, segons González i Escolano (2001), el traductor en català ha de tenir en compte dos principis fonamentals que, en general, es respecten en aquesta traducció.

Els principis són:

- Respectar els criteris de focalització de la llengua d'origen, l'anglès en aquest cas, per no descompensar l'estil del text original i la seva traducció. És a dir, fer una traducció que no resulti redundant i que s'adeqüi a l'estil de les dues llengües.
- Respectar la tendència natural del català de prescindir de l'expressió de manera i incloure verbs que tinguin el trajecte en els seus trets semàntics.

5. Conclusió

En aquesta novel·la escrita en prosa de John Boyne destaquem el to infantil que prolifera en el seu estil narratiu. És a dir, en molt moments és el protagonista, Bruno, qui relata la història i ens fa partícips només d'allò que ell veu i sent. Per aquest motiu, tant la versió original com la traducció en català contenen un vocabulari i unes expressions que són pròpies d'un nen petit. Les descripcions dels llocs i de les persones que veu no són gaire elaborades sinó que reflecteixen el pensament infantil d'un nen petit. En el cas que estem analitzant, podem afirmar que la traducció de Jordi Cussà del 2007 conserva la majoria d'aquests matisos. És una traducció fiable i acurada de la versió original de Boyne.

Slobin (1996), en el seu estudi de les traduccions de l'anglès al castellà, va concloure que entre aquestes dues llengües, una de marc satèl·lit i l'altra de marc verbal, existeixen diferències a l'hora de codificar el trajecte i la manera del moviment. Això, de fet, incideix totalment en l'estil narratiu de les dues llengües i les seves traduccions. L'anglès, doncs, aporta molt més informació en la manera i la direccionalitat del moviment, mentre que el castellà ho fa en el trajecte del moviment. Podem afirmar, com deia Slobin, que això comporta una pèrdua d'informació d'una llengua a l'altra. En el nostre cas, tractem el mateix tipus de llengües: l'anglès, de marc satèl·lit, i el català, de marc verbal. La tendència, llavors, és exactament la mateixa que en la llengua castellana. Així doncs, els postulats de Slobin també són vàlids per als estudis de traducció entre l'anglès i el català.

Cifuentes (2008) també estudia la relació entre l'anglès i el castellà i els problemes amb les traduccions d'aquests dos tipus de llengües, de marc satèl·lit i de marc verbal. Destaca la gran quantitat de verbs anglesos que expressen la manera i la direccionalitat del moviment, i els abundants satèl·lits que els acompanyen a l'hora d'expressar el trajecte. Ara bé, ressalta també que el cas del castellà és molt diferent. En llengua castellana la descripció del trajecte és simple i es posa més èmfasi en el resultat final del moviment. És a dir, es remarca molt bé on succeeix però no destaca en la descripció d'aquesta trajectòria. Aquesta deducció la fa el lector. Per aquest motiu, les traduccions de l'anglès al castellà s'han d'adequar a les característiques d'ambdues llengües. Si la informació del trajecte en anglès s'ha de traduir en castellà, ens trobarem amb traduccions molt pesades, amb molts adjunts que expressin aquest moviment. Es tendeix, doncs, a ometre aquest tipus d'informació per a respectar l'estil narratiu de la llengua castellana.

Pel que fa al nostre text, podem afirmar que els verbs codifiquen el trajecte del moviment, tot i que la manera ve donada per algun adjunt que l'acompanya. Així doncs,

la versió en català s'adequa molt bé a les estratègies de traducció d'una llengua de marc satèl·lit a una llengua de marc verbal. Segueix, per tant, els postulats de González i Escolano (2001) que hem mencionat anteriorment. De fet, es centra a utilitzar verbs que indiquin el trajecte del moviment i no es centra en la manera d'aquest, ja que es pot deduir a partir del context que està descrit.

Per acabar, podem concloure que la nostra anàlisi lingüística de les construccions de moviment en anglès i en català posa de manifest les diferències existents entre aquests dos tipus de llengua. De fet, podem afirmar que el discurs de l'anglès com a llengua de marc satèl·lit i del català com a llengua de marc verbal es forma de manera diferent, ja que la seva tipologia de llengua és distinta, com va afirmar Talmy. Ara bé, hem de ressaltar que la feina del traductor ha estat acurada i que s'ha mantingut fidel a la versió original en llengua anglesa.

6. Bibliografia

ALONSO, R. (2011). "The Translation of Motion Events from Spanish into English: a cross-linguistic perspective". A *Perspectives: Studies in Translatology*. Volumen 19 issue 4, pp. 353-366.

BOYNE, J. (2006). *El noi del pijama de ratlles*. Barcelona: Editorial Empúries.

BOYNE, J. (2007). *The boy in the striped pyjamas*. London: Random House.

CIFUENTES PÉREZ, P. (2008). "La traducción de manera de movimiento en textos narrativos del inglés al español". A 25 años de lingüística aplicada en España: hitos y retos, pàg. 1001-1009.

CUENCA, M.J. & HILFERTY, J. (2013). *Introducción a la lingüística cognitiva*. Barcelona: Ariel.

GONZÀLVEZ I ESCOLANO, H. (2001). "Estudi contrastiu de l'expressió del desplaçament físic espacial en les traduccions de novel·les angleses al català. Unes quantes orientacions cognitives per als traductors". Manuscrit inèdit, Universitat d'Alacant.

IBARRETXE-ANTUÑANO, I. (2013). "Lexicalisation Patterns and Translation". A ROJO, A. & IBARRETXE-ANTUÑANO, I. (eds.) *Cognitive Linguistics and Translation: Advances in Some Theoretical Models and Applications*. Mouton de Gruyter, pp. 253-283.

MATEU, J. (1999). "Tipología lingüística y enseñanza de segundas lenguas". A LOSADA, J. R. (ed.). *Actas del I Congreso Internacional de Lingüística contrastiva, Bilingüismo, Traducción y su aplicación a la enseñanza de segundas lenguas*, Servicio de publicaciones de la Universidad de Vigo.

MOTT, B. (1996). *A Spanish-English, English-Spanish Translation Companion for Spanish Learners of English*. Barcelona: EUB.

SLOBIN, D. I. (1996). "Two Ways to Travel: Verbs of Motion in English and Spanish". A SHIBATANI, M. & THOMPSON, S. A. (eds.). Grammatical constructions. Their form and meaning. Oxford: Oxford University Press, pàg. 195-219.

SLOBIN, D. I. (1997): "Mind, Code and Text". Dins Bybee, J. et al. (eds.). Essays on language function and language type dedicated to Talmy Givón. Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins, pàg. 437-467.

SLOBIN, D. I. (2004). "Relating narrative events in translation". A D. RAVID & H. B. SHYLDKROT, (Eds.). Perspective on language and language development. Essays in honor of Ruth A. Berman. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.

TALMY L. (1985). Lexicalization patterns: Semantic structure in lexical forms. In T. Shopen (Ed.), Language typology and syntactic description (pp. 36-149). Cambridge: Cambridge University Press.

WOJCIECH, L. & MATEU, J. (2016). "Thinking for Translating and Intra-Typological Variation in Satellite-Framed Languages". John Benjamins Publishing Company.

7. Annexos

7.1 Taula de buidatge dels verbs de moviment en anglès.

	Versió anglesa	Tipologia de Talmy (<i>satellite-framed languages</i>)	No segueix la tipologia de Talmy
p.1	... came home...	el verb codifica la direccionalitat del moviment	
	... pulling all his belongings out of the wardrobe...	el verb codifica la manera del moviment els satèl·lits codifiquen el trajecte	
	... come home...	el verb codifica la direccionalitat del moviment	
	...find someone going through his possessions...	el verb codifica el moviment el satèl·lit codifica el trajecte	
	...'You take your hands off my things?'...	el verb codifica la direccionalitat del moviment el satèl·lit codifica el trajecte	
	... shook her head and pointed towards the staircase...	els verbs codifiquen la manera del moviment el satèl·lit codifica el trajecte (pointed towards)	
	...Bruno's mother had just appeared ...	el verb codifica el canvi d'estat del moviment	
...she was twisting her hands together nervously ...	el verb i els satèl·lits codifiquen la manera del moviment		
p.2	... marching towards her...	el verb codifica la manera del moviment el satèl·lit codifica el trajecte	
	...Why is Maria going through my things?...	verb neutre	
	...She's packing them...	el verb codifica la manera del moviment	
	... running quickly through the events of the previous few days	el verb codifica la manera del moviment el satèl·lit codifica el trajecte	

	...was being sent away because of it...		el verb i el satèl·lit codifiquen la manera i el trajecte alhora
	...Mother had walked into her own bedroom...	el verb codifica la manera del moviment el satèl·lit codifica el trajecte	
	...She sighed and threw her hands away in the air in frustration...	el verb codifica la manera del moviment els satèl·lits codifiquen el trajecte	
	...before marching back to the staircase...	el verb codifica la manera del moviment el satèl·lit codifica el trajecte	
	...Are we moving ?...	verb neutre	
	... Come downstairs with me...	el verb codifica la direccionalitat del moviment el satèl·lit codifica el trajecte	
	... leading the way towards the large dining room...	el verb codifica la manera del moviment el satèl·lit codifica el trajecte	
	...We'll talk down there...	verb neutre el satèl·lit codifica el trajecte	
p.3	...Bruno ran downstairs and even passed her out on the staircase...	els verbs codifiquen la manera del moviment els satèl·lits codifiquen el trajecte	
	...when she arrived ...	verb neutre	
	... sitting down in the chair...	el verb codifica la manera del moviment el satèl·lit codifica el trajecte	
	...Am I being sent away ?...		el verb i el satèl·lit codifiquen la manera i el trajecte, respectivament
	...Gretel was being sent away ...		el verb i el satèl·lit codifiquen la manera i el trajecte, respectivament
	...they all had to go with her...	verb neutre	
	...Where are we going exactly?...	verb neutre	
	... nodding his head...	el verb codifica la manera del moviment	

p.4	...he ran ...	verb de manera	
	...he'd just stepped out of his kitchen...	el verb codifica la manera del moviment el satèl·lit codifica el trajecte	
p.5	...and we all have to go too?...	verb neutre	
	...You wouldn't want Father to go to his new job on his own...	verb neutre	
	...sighed and looked around the room...	verb neutre el satèl·lit codifica el trajecte	
p.6	...we have to close up the house for now...		el verb i el satèl·lit codifiquen la manera i el trajecte alhora
	...we'll come back to it someday...	el verb codifica la direccionalitat del moviment el satèl·lit codifica el trajecte	
	...they're coming with us...	el verb codifica la direccionalitat del moviment	
	...maybe you should go upstairs ...	verb neutre el satèl·lit codifica el trajecte	
	... stood up from the seat ...	el verb codifica la manera del moviment el satèl·lit codifica el trajecte	
	...but didn't go anywhere...	verb neutre	
	... turned away from Bruno...	el verb codifica la direccionalitat del moviment el satèl·lit codifica el trajecte	
	...Bruno's eyes opened wide and his mouth made the shape of an O...	el verb codifica el canvi d'estat del moviment el satèl·lit codifica una especificació estativa de l'estat inclòs en el verb (open)	
p.7	...his arms stretching out at his sides...	el verb codifica la manera del moviment el satèl·lit codifica el trajecte	
	...gasping for air as he got the words out ...	el verb codifica la manera del moviment el satèl·lit codifica el trajecte	

	... nodding her head sadly ...	el verb codifica la manera del moviment	
	... staring at her in surprise...	el verb codifica la manera del moviment el satèl·lit codifica el trajecte	
	... spluttering out the words...	el verb codifica la manera del moviment el satèl·lit codifica el trajecte	
p.8	... waving her hand in the air dismissively ...	el verb codifica la manera del moviment	
	...snapping at him now and standing up ...	el verb codifica la manera del moviment el satèl·lit codifica el trajecte	
	...we move away ...	el verb codifica la manera del moviment el satèl·lit codifica el trajecte	
	...I need you to go upstairs ...	verb neutre el satèl·lit codifica el trajecte	
p.9	...nodded and walked away sadly ...	el verb codifica la manera del moviment el satèl·lit codifica el trajecte	
	...he made his way up the stairs slowly ...	verb neutre el satèl·lit codifica el trajecte	
	... holding onto the banister with one hand...	el verb codifica la manera del moviment el satèl·lit codifica el trajecte	
	...to slide down as this one...	el verb codifica la manera del moviment el satèl·lit codifica el trajecte	
	...he stood on his tiptoes and held onto the frame of the window tightly...	el verb codifica la manera del moviment el satèl·lit codifica el trajecte	
	...to get on board the banister...	verb neutre el satèl·lit codifica el trajecte	
	... slide his way through the house...	el verb codifica la manera del moviment el satèl·lit codifica el trajecte	
	...making whooshing sounds as he went ...	verb neutre	
...you fell off the end of the banister...	el verb codifica la manera del moviment el satèl·lit codifica el trajecte		

	...had to land flat on your two feet...	el verb codifica la manera del moviment	els satèl·lits codifiquen el trajecte i la manera del moviment
p.10	...they were coming to the new job too...	el verb codifica la manera del moviment	
	... went up the stairs slowly towards his room...	verb neutre els satèl·lits codifiquen el trajecte	
	...before going inside ...	verb neutre el satèl·lit codifica el trajecte	
	...he looked back down towards the ground floor...	verb neutre els satèl·lits codifiquen el trajecte	
	...the door office closed ...	el verb codifica el canvi d'estat del moviment el satèl·lit codifica una especificació estativa de l'estat inclòs en el verb (close)	
	...he went back to his room...	verb neutre el satèl·lit codifica el trajecte	
	...and took over the packing...	verb neutre el satèl·lit codifica el trajecte	
	...she might pull all his belongings out of the wardrobe...	el verb modifica la manera del moviment els satèl·lits codifiquen el trajecte	

7.2 Taula de buidatge dels verbs de moviment en català.

	Versió catalana	Tipologia de Talmy (<i>verb-framed languages</i>)	No segueix la tipologia de Talmy
p.7	...en tornar a casa de l'escola...	el verb codifica el trajecte	
	... traient -li totes les pertinences de l'armari i empaquetant -les en quatre grans caixes...	el verb (traient) codifica el trajecte	el gerundi (empaquetant) codifica la manera del moviment
	... arribar a casa...	el verb codifica el trajecte	
	... regirant -li les coses...		el verb codifica la manera i el trajecte del moviment
	... deixa estar les meves coses...		el verb codifica la manera del moviment
	... va sacsejar el cap i...		el verb codifica la manera del moviment
	... va assenyalar l'escala de darrera d' ell...	el verb codifica el trajecte el satèl·lit codifica la manera del moviment	
	...acabava d' aparèixer la mare de Bruno...	el verb codifica el trajecte	
	... es retorçava les mans nerviosament ...		el verb i el satèl·lit codifiquen la manera del moviment
	... acostant -s'hi ràpidament ...	el verb codifica el trajecte el satèl·lit codifica la manera del moviment	
... està fent l'equipatge...	verb neutre		
p.8	... repassant de pressa els esdeveniments...	el verb codifica el trajecte el satèl·lit codifica la manera del moviment	
	...l' enviaven lluny de casa...	el verb codifica el trajecte el satèl·lit codifica la manera del moviment	
	...ja havia entrat al seu dormitori...	el verb codifica el trajecte el satèl·lit codifica la manera del moviment	
	... empaquetant les coses igualment...		el verb codifica la manera i el trajecte del moviment

	...va sospirar i va aixecar les mans enlaire amb gest de frustració...	el verb codifica el trajecte el satèl·lit codifica la manera del moviment	
	...abans de tornar ràpidament cap a l'escala seguida de Bruno...	el verb codifica el trajecte el satèl·lit codifica la manera del moviment	
	... canviem de casa?...		el verb codifica la manera i el trajecte del moviment
	... vine a baix amb mi...	el verb codifica el trajecte el satèl·lit codifica la manera del moviment	
	... precedint-lo cap al gran menjador...	el verb codifica el trajecte el satèl·lit codifica la manera del moviment	
	... parlarem a baix ...	verb neutre el satèl·lit codifica la manera del moviment	
	... va córrer cap avall i...	el verb codifica el trajecte el satèl·lit codifica la manera del moviment	
	...fins i tot va avançar la seva mare...	el verb codifica el trajecte	
	...quan ella va arribar al menjador, ja l'hi esperava...	el verb codifica el trajecte el satèl·lit codifica la manera del moviment	
	... asseient-se a la cadira on s'havia assegut l'atractiva dona rossa que havia vingut a sopar...	el verb codifica el trajecte el satèl·lit codifica la manera del moviment	
p.9	...m' envieu lluny de casa?...	el verb codifica el trajecte el satèl·lit codifica la manera del moviment	
	...que enviessin la Gretel lluny de casa...	el verb codifica el trajecte el satèl·lit codifica la manera del moviment	
	...que haguessin d' anar tots amb ella...	verb neutre	
	...a on anem exactament?...	verb neutre	
	... assentint amb el cap ...	el verb codifica el trajecte el satèl·lit codifica la manera del moviment	
p.10	...com si acabés de sortir de la cuina...	el verb codifica el trajecte el satèl·lit codifica la manera del moviment	

	...i tots els altres també hem de marxar ?...	el verb codifica el trajecte	
	...que el pare vagi a la feina tot sol...	verb neutre	
p.11	... va mirar al voltant de l'estança...	verb neutre el satèl·lit codifica la manera del moviment	
	...l'hem de tancar ...		el verb codifica la manera i el trajecte del moviment
	...un dia hi tornarem ...	el verb codifica el trajecte	
	... vénen amb nosaltres...	el verb codifica el trajecte	
	...hauries de pujar a dalt ...	el verb codifica el trajecte el satèl·lit codifica la manera del moviment	
	...es va aixecar del seient però no va anar enlloc...	el verb codifica el trajecte el satèl·lit codifica la manera del moviment	
	... va mirar cap a una altra banda...	verb neutre el satèl·lit codifica la manera del moviment	
p.12	... va fer uns ulls com unes taronges i va dibuixar una "O" amb els llavis...	verbs neutres els satèl·lits codifiquen la manera del moviment	
	...els braços se li estiraven ...	el verb codifica el trajecte	
	... assentint amb el cap tristament ...	el verb codifica el trajecte el satèl·lit codifica la manera del moviment	
	... mirant-la fixament amb expressió de sorpresa...	verb neutre el satèl·lit codifica la manera del moviment	
	... escopint les paraules...		el verb codifica la manera del moviment
p.13	... movent la ma amb gest lleuger...	el verb codifica el trajecte el satèl·lit codifica la manera del moviment	
	...que pugis a dalt ...	el verb codifica el trajecte el satèl·lit codifica la manera del moviment	
	...ajudis a la Maria a fer l'equipatge ...		el verb codifica la manera del moviment

	... va assentir i...		el verb codifica la manera i el trajecte del moviment
	... va marxar amb posat trist ...	el verb codifica el trajecte el satèl·lit codifica la manera del moviment	
p.14	... va pujar al pis de dalt a poc a poc ...	el verb codifica el trajecte el satèl·lit codifica la manera del moviment	
	... agafant-se a la barana amb una ma...	el verb codifica el trajecte el satèl·lit codifica la manera del moviment	
	...per baixar rellicant ...	el verb codifica el trajecte el gerundi codifica la manera del moviment	
	... posant-se de puntetes i agafant-se fort a la base ...	el verb codifica el trajecte el satèl·lit codifica la manera del moviment	
	... enfilat-se a la barana al pis del capdamunt i...	el verb codifica el trajecte el satèl·lit codifica la manera del moviment	
	... baixar rellicant ...	el verb codifica el trajecte el gerundi codifica la manera del moviment	
	...ells també es traslladarien cap a la feina nova...	el verb codifica el trajecte el satèl·lit codifica la manera del moviment	
p.15	... va pujar les escales...	el verb codifica el trajecte	
	... es va dirigir a la seva habitació a poc a poc ...	el verb codifica el trajecte el satèl·lit codifica la manera del moviment	
	...abans d' entrar -hi...	el verb codifica el trajecte	
	... va mirar enrere cap a la planta baixa...	el verb codifica el trajecte el satèl·lit codifica la manera del moviment	
	... entrant al despatx del Pare...	el verb codifica el trajecte el satèl·lit codifica la manera del moviment	
	... es va tancar la porta del despatx...		el verb codifica la manera i el trajecte del moviment
	... tornar al dormitori...	el verb codifica el trajecte	

	...li trauria totes les pertinences de l'armari...	el verb codifica el trajecte el satè·lit codifica la manera del moviment	
	...que havia amagat al fons ...	el verb codifica el trajecte el satè·lit codifica la manera del moviment	